

NME-zine

Tweemaandelijks e-nieuwsbrief over Natuur- en Milieueducatie nr. 3, juli 2003

● [NME-webstek](#) ● [schrijf je in](#) ● [archief](#) ● [schrijf je uit](#) ● [printversie](#) ● [contact](#)

In dit NME-zine

1. **Prijsbeesten:** 165 basis-, 85 secundaire en 2 hogescholen behalen het MOS-logo
2. **Hartige tussendoortjes:** Schoolkoopwijzer breidt uit met maaltijden en vieruurtjes
3. **Modelkampen:** Milieuvriendelijk op kamp met Loslopend Wild
4. **NME in de woonkamer:** Milieuzorg voor sociaal-culturele verenigingen
5. **Nieuwe raat:** Opleidingen Milieukunde
6. **Enneemmee:**

- 6.1 **NME-aanbod:** nieuwe NME-producten
- 6.2 **NME-agenda:** NME-activiteiten in mei en juni
- 6.3 **NME-webplatform:** NME-links
- 6.4 **Een blik op de cel NME&I**

1. Prijsbeesten

Milieuzorg Op School (MOS) is vanaf dit schooljaar een gezamenlijk project van het Vlaamse Gewest, de vijf provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie voor Brussel. Het Vlaamse Gewest coördineert het project, de provincies en de Vlaamse Gemeenschapscommissie begeleiden de scholen. Voor het secundair onderwijs organiseerden de provincies dit schooljaar voor het eerst de jurering van de scholen die zich voor het eerste of het tweede luik van het logo 'Groene School' kandidaat stelden. Een gewestelijke logocommissie bekrachtigde op 23 juni de beslissingen van de provinciale jury's en beoordeelde de prestaties van de scholen die het derde en laatste luik wilden behalen. Eén dag later deelden de provincies de resultaten aan de scholen mee.

165 Vlaamse **basisscholen** hangen het eerste luik van het MOS-uitreikingslogo aan de schoolpoort.

50 scholen behaalden het eerste, 20 het tweede en 17 het derde en laatste luik van het MOS-logo voor het **secundair onderwijs** (het logo Groene School).

De basisscholen konden dit jaar voor de eerste keer het **eerste luik van het MOS-uitreikingslogo** behalen. De jurering hiervan gebeurde provinciaal.

De **eerste logo's voor het basisonderwijs** en de **eerste twee luiken van het logo Groene School voor het secundair onderwijs** worden in de loop van het eerste trimester van het volgende schooljaar per provincie uitgereikt. Het Vlaamse Gewest organiseert op **vrijdag 7 november '03** de uitreiking van het derde luik aan de 16 bekroonde **secundaire scholen en 1 hogeschool**. Ook de 24 scholen die de voorbije twee schooljaren voor milieuzorg 'afstudeerden' worden op de plechtigheid uitgenodigd.

Info: mos@lin.vlaanderen.be
<http://www.milieueducatie.be> onder cel 'nieuw!'

2. Hartige tussendoortjes

- *Wat kan de school doen om het afval in keuken, eetzaal, speelplaats, leraarslokaal en gemeenschappelijke ruimten te verminderen?*
- *Welke cateraars leveren biologische maaltijden?*
- *Hoe introduceer je bio-fruit op school?*
- *Bestaan er scholen die brooddozen onder hun leerlingen verdelen?*
- *Welke argumenten overtuigen de schooldirectie om vegetarische maaltijden te serveren?*
- *Hoe zorg je ervoor dat de leverancier van schoolmaaltijden milieumaatregelen in acht neemt?*
- *Welke groenten kunnen we deze maand 'ecologisch verantwoord' consumeren?*
- *Waar vinden we afvalarme tussendoortjes?*

De antwoorden op onder andere deze vragen vind je nu ook op de Schoolkoopwijzer.

➤ On line aankoopgids www.schoolkoopwijzer.be breidt uit met onderdeel 'ecologisch eten'. In juli pakt de virtuele aankoopgids uit met informatie over **schoonmaakmiddelen**.

Het einde van het schooljaar is het moment om het aankoopbeleid van de school te evalueren en te kijken wat er volgend jaar beter kan. Eén van die evaluatiecriteria is de mate waarop de school het milieu belast.

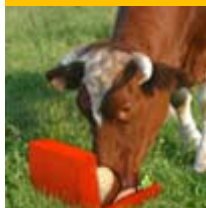
Schoolkoopwijzer geeft hierover informatie op maat van de schooldirectie, het onderwijzend personeel, de ouders en de leerlingen. De Schoolkoopwijzer brengt informatie over **papierwaren, dranken en schoolmateriaal**. Nu vind je er ook alles over **maaltijden en tussendoortjes**.

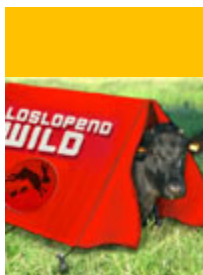
In dit kersverse onderdeel heeft Schoolkoopwijzer het over **verpakkingsarme, energiezuinige, seizoens- en streekgebonden, GGO-vrije en biologische vieruurtjes én maaltijden**. Zowel maaltijden die de school zelf bereidt, geleverde maaltijden via een traiteurdienst of eenvoudige soep- of broodmaaltijden komen aan bod. Bij de tussendoortjes besteedt Schoolkoopwijzer aandacht aan **fruit en hartige vieruurtjes**. Milieucriteria, rangorde, voorbeeldscholen, veelgestelde vragen, links, literatuurverwijzingen, een discussieforum, nieuwsberichten passeren de menu.

info@schoolkoopwijzer.be

Info: Tineke Van Engeland, tel. 02 282 17 28

3. Modelkampen

- Hoe voorkom je kampafval?
- Hoe wek je zelf elektriciteit op?
- Hoe maak je van een kippenren een kringloopstation? Hoe stook je een houtarm kampvuur ...?

Begin juni 2003 verscheen de lang verwachte heruitgave van 'Loslopend Wild': een publicatie over **veilig, wettelijk en milieuvriendelijk kamperen**. Deze publicatie is een onderdeel van het actiegebied 'milieuvriendelijk kamperen' van de werking 'Jeugd en NME'.

'Loslopend Wild' is een tweeluik. Het eerste deel, dat nu klaar is, bevat de **spelregels voor de organisatie van een kamp**. Het geeft een overzicht van de rechten en plichten van de kampverantwoordelijke vanaf de prille voorbereiding tot en met de afsluiting van het kamp en bevat **modeldocumenten** en een lijst van nuttige adressen.

Het tweede deel is een **praktijkboek met tips en activiteiten voor een milieuvriendelijk kamp**. Het verschijnt in het najaar van 2003, maar je kan het nu al bestellen.

'Loslopend Wild' is een must voor iedere jeugdwerker die goed geïnformeerd op kamp wil vertrekken en zinvolle lectuur voor organisatoren van bosklassen, eigenaars van kamphuizen en kampeerterreinen.

'Loslopend Wild' is een uitgave van het Steunpunt Jeugd, Jeugdwerk en Jeugdbeleid en de Cel NME&I van Ainal.

Deel 1 kost 11,50, deel 2 kost 6,50 euro. Voor beide delen betaal je 15 euro, vanaf 20 duo-exemplaren 12 euro, verzendingskosten niet inbegrepen.

Voor informatie en bestellingen: *Steunpunt Jeugd*,
info@steunpuntjeugd.be
 tel. 02 551 13 50, fax 02 551 13 85,
www.steunpuntjeugd.be/loslopendwild/

Werking 'Jeugd en NME': *Cel NME&I, Katrijn Vanduffel*,
 tel. 02 553 82 30 katrijn.vanduffel@lin.vlaanderen.be
<http://www.milieueducatie.be> onder cel 'jeugd en NME'

4. NME in de woonkamer

Heel wat mensen denken dat hun inspanningen voor een beter milieu uiteindelijk toch niks uithalen. Een belangrijk deel wil er wel wat aan doen maar weet niet hoe eraan te beginnen. Ecolife speelt hier met de steun van de Cel NME&I op in via een **kant-en-klaar vormingspakket op maat van de sociaal-culturele verenigingen**. Het pakket wil een duurzame ecologische gedragsverandering bij de leden van de verenigingen stimuleren.

Het algemene gedeelte van het pakket maakt via het concept van de Ecologische Voetafdruk en de focuspunten energiegebruik, mobiliteit, voeding, afval en vrije tijd de eigen rol in de milieuproblematiek tastbaar.

Elke sociaal-culturele vereniging die op het vormingsaanbod ingaat, kiest

voor een van de drie modules: '**Milieuvriendelijk huishouden**', '**Voeding**' en '**Energie**'. Die maken het algemene gedeelte via een specifieke invalshoek concreet. Zo geeft 'Milieuvriendelijk huishouden' een waaier van praktische voorbeelden en tips die iedereen dagelijks kan toepassen. De deelnemende sociaal-culturele verenigingen kunnen het vormingspakket à la carte voor hun eigen doelgroep invullen.

Voor meer informatie neem je contact op met *Eva Brumagne* van *Ecolife*:
tel. 016 23 26 49 eva.brumagne@ecolife.be

Project 'NME voor Volwassenen': Cel NME&I, *Katrien Van Poeck*,
tel. 02 553 82 16 katrien.vanpoeck@lin.vlaanderen.be en *Muriel Geldhof*, tel. 02 553 80 70, muriel.geldhof@lin.vlaanderen.be
<http://www.milieueducatie.be> onder cel 'volwassenen en NME'

5. Nieuwe raat

➤ De recentste cel in de NME-honingraat bevat informatie voor laatstejaars uit het secundair onderwijs die naar een **opleiding Milieukunde** zoeken. Zowel in hogescholen als universiteiten zijn er tal van studierichtingen en voortgezette academische opleidingen milieukunde. De informatie is de neerslag van een recente studiedag in de Hogeschool West-Vlaanderen, departement PIH in Kortrijk.

Info: www.milieueducatie.be onder cel 'Milieuopleidingen in HO&UNIV'

6. Enneemmee

6.1 NME-aanbod

➤ **Prinses zoekt pad (m/v)**

In elke kikker schuilt een prins. En wat met de pad?

Van oudsher worden padden in verband gebracht met tovenarij, hekserij en magie. Niet zo vreemd: ze zitten onder de wratten, hebben een giftige huid en kunnen ineens massaal opduiken. Nog altijd kunnen padden op weinig sympathie rekenen, ook al doen ze geen hond kwaad.

De educatief/informatieve brochure '**Padden, vrattig maar vriendelijk**' vertelt je waarom een pad geen kikker is, waar padden leven en wat ze de

hele dag uitrichten. Voor slechts 2,50 euro zet je jezelf geen pad in de korf. Voor die prijs is de prachtig geïllustreerde **brochure** samen met een artistiek getekende **poster**, een **bladwijzer** en een leuke **kleurplaat** de jouwe.

Bestellen: *Cel NME&I, Magda d'Hondt, tel. 02 553 80 93, magdal.dhondt@lin.vlaanderen.be*

www.milieueducatie.be, klik op 'educatief materiaal'.

➤ **Vakantie in De Helix** 🕒

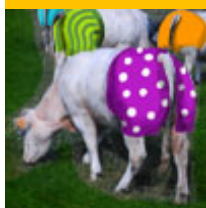
- **'Het samen op pad ...PAD'**: een splinternieuw natuurbelevingspad dat je uitnodigt om te zoeken, te kijken, te luisteren, te ontdekken, te peuteren, verwonderd te zijn. Je beleeft samen de natuur met een doe-boekje. Leuk voor gezinnen met kinderen.
- **'Het Konijnenpad'**: een wandelpad in de educatieve tuin en zijn omgeving waar kleuters samen met mama en papa spelend de natuur beleven. Na je seintje zet De Helix de konijnen uit en de doe-mand klaar.
- **'De Oriëntatiezoektocht'**: op ontdekking met een opdrachtenkaart in de mooie omgeving van het centrum.
- **'Markant en Denderend fietsen'**: een fietstocht van 35 km in de Mark- en Dendervallei over het thema water mét begeleidend fietsboekje.
- **'De Denderwandeling'**: een gezinswandeling van ongeveer 9 km in de Dendervallei met werkboekje.

Op een minder zonnige dag staan de **educatieve spelen** klaar. Je kiest maar uit: Floepjes regenboog, Floepjes dominospel, Waterdruppelspel, Uilenspel, Watergeluidenspel, Waterkwartet, schuifbord, natuurmemory, computerspelletjes ...

De Helix is elke werkdag open van 9 tot 16.30u.
*NMEC De Helix, Hoogvorst 2, 9506 Grimminge,
 tel. 054 31 79 50, fax 054 31 79 88
dehelix@lin.vlaanderen.be
<http://www.dehelix.be>*

➤ **NME - snijvlak** 🕒

Hoe werken beroepskrachten van de NME-sector en de sector informeel leren (vormings-, sociaal-cultureel en opbouwwerk) samen? Het boek met de bondige titel **'Samenwerken op het snijvlak van alledaagse educatie voor volwassenen over natuur, milieu en duurzaamheid'** beschrijft die samenwerking in drie lokale praktijksituaties. Die maken deel uit van een ruimer ontwikkelingsproject dat de samenwerking tussen de beide sectoren wil stimuleren.

'Samenwerken ...' van Margreeth Broens is een uitgave in het kader van 'Alledaagse NME voor volwassenen', een project van de Beraadsgroep Vorming en de Bijzondere leerstoel NME in Nederland (januari 2003).

Je bestelt het gratis boek bij het Nederlandse Ministerie van Landbouw, Natuurbeheer en Visserij, directie Natuurbeheer, r.m.van.raaij@n.agro.nl

6.2 NME-agenda

Arendsoog

Roofvogels en uilen fascineren ons door hun indrukwekkende vliegkunsten en jachttechnieken. Veel culturen bewonderen ze maar andere vervolgen ze genadeloos. Hoe leven en jagen ze en hoe zijn ze hiervoor uitgerust? Welke rol spelen ze in de natuur? Kom en ontdek deze uitbundig gevederden in **'Meesters van het luchtruim'**. De **tentoonstelling** vliegt van 3 juli tot en met 2 november 2003 door het Natuureducatief Centrum De Vroente. In de week van 9 tot 17, in het weekend van 14 tot 17u. Gratis toegang.

*De Vroente, Putsesteenweg 129, 2920 Kalmthout, tel. 03 620 18 30, devroente@lin.vlaanderen.be
<http://www.devroente.be>*

NME voor miniemen

De Cel NME&I organiseert in het NMEC De Helix (Grimminge, Geraardsbergen) en het NEC De Vroente (Kalmthout) vier **studiedagen** voor **docenten kleuter- en lager onderwijs in de lerarenopleiding** over natuurbeleving, vernieuwende werkvormen en methodieken. Deelnemers krijgen een praktische werkbundel over NME.

6 november 2003: Natuurbeleving met Earth Education met initiatie, aardewandeling, nieuwe NME-werkvormen. (De Vroente)

30 april 2004: Actieve natuurbeleving (De Helix)

2 juni 2004: Voorstelling project MOS en MOS-themabundels (De Helix)

4 juni 2004: Voorstelling project MOS en MOS-themabundels (De Vroente)

*De Helix, Hoogvorst 2, 9502 Grimminge, tel. 054 31 79 50
dehelix@lin.vlaanderen.be
<http://www.dehelix.be>*

De Vroente, Putsesteenweg 129, 2920 Kalmthout, tel. 03 620 18 30,

devroente@lin.vlaanderen.be

<http://www.devroente.be>

Info en inschrijvingen: Cel NME&I, Hilde Van Lancker, tel. 02 553 82 24, fax 02 553 80 25,

hilde.vanlancker@lin.vlaanderen.be

➤ **NME voor leerkrachten en natuurgidsen** ⬆

- De Helix verzorgt in het najaar navormingen voor leerkrachten op woensdagnamiddag, telkens van 14 tot 17u.

Basisonderwijs: 'Beestig natuurpad' (kleuter, 10/9), 'Kriebelbeesten' (lager 2de en 3de graad, 10/9), 'Bomenwandeling' (lager 3de graad, 17/9), 'Bos in geuren en kleuren' (lager 1ste en 2de graad, 24/9).

Secundair onderwijs: 'Landschapsstudie' (1ste graad, 17/9), 'Biotoopstudie van het bos' (1ste graad, 24/9).
Inschrijven minstens 7 dagen vooraf.

- 'Afgezwaaide' natuurgidsen kunnen in De Helix gedurende vijf donderdagen de vervolgmodule '**NME voor kinderen**' volgen. De cursus loopt van 18 september tot 23 oktober 2003, telkens van 9.30 tot 12.30u. en van 13.30 tot 16.30u. en kost 63 euro. De cursus verloopt in samenwerking met het Centrum Voor Natuureducatie (CVN).

De Helix, Hoogvorst 2, 9502 Grimminge, tel. 054 31 79 62, fax 054 31 79 88,

dehelix@lin.vlaanderen.be

<http://www.dehelix.be>

- Bijscholing voor basis- en secundair onderwijs in De Vroente:

woensdag 17 september: 'Konijnenpad', 'Konijnen op het spoor', 'Zintuigenwandeling' (basisonderwijs)

woensdag 8 oktober: 'Doorbomen', 'Kadertransect' (secundair onderwijs)

Telkens van 14 tot 17u.

De Vroente, Putsesteenweg 129, 2920 Kalmthout, tel. 03 620 18 30,

devroente@lin.vlaanderen.be

<http://www.devroente.be>

➤ **Vakoverschrijdende NME** ⬆

- In september organiseren de provinciale NME-diensten samen met de Permanente Commissie MilieuEducatie in het Onderwijs (PCMEO) infodagen over de **vakoverschrijdende eindtermen milieueducatie (VOET) in de tweede graad secundair**.

Antwerpen: woensdag 17 september in PIME, Lier

West-Vlaanderen: 24 september in Boeverbos, Brugge

Oost-Vlaanderen: 25 september in De Kaaihoeve, Zwalm.

Elke provincie stelt een eigen programma samen. Komen zeker aan bod: de toepassing van de vakoverschrijdende eindtermen, duidelijkheid over het evaluatie-instrument van de inspectie, verschillende werkwinkels waarin scholen en organisaties hun projecten voorstellen.

Info: www.milieueducatie.be onder cel 'Eindtermen NME'.

- De **Vlaamse Stichting Verkeerskunde** (VSV) ontwikkelde een brochure die voor de drie graden van het secundair onderwijs de eindtermen over **verkeer en mobiliteit** bundelt. Voor de eerste graad vind je ze onder VOET 'Gezondheidseducatie', in de tweede en derde graad maken ze deel uit van de VOET 'Milieueducatie'.

info@verkeerskunde.be
www.verkeerskunde.be

➤ **NME en landbouwers** ⬆

Om de milieu-initiatieven en de inspanningen voor een duurzame landbouw van de landbouwsector en -administratie beter kenbaar te maken, organiseren de Administratie Land- en Tuinbouw (ALT), de Vlaamse Landmaatschappij (VLM), en de CEL NME&I van de AMINAL de **studiedag 'Landbouwers, natuur en milieu'**. De studiedag wil leemten opsporen en daar waar nodig nieuwe aanzetten geven. Hij heeft plaats op vrijdag 24 oktober 2003 in zaal De Schelp van het Vlaams Parlement.

Voor een uitnodiging of meer informatie neem je contact op met de Cel NME&I,

Ilse Rottiers, tel 02 553 82 39

ilse.rottiers@lin.vlaanderen.be

Rosine Van Oost, tel 02 553 82 37

rosine.vanoost@lin.vlaanderen.be

➤ Een **uitgebreide NME-agenda** van juli-augustus-september 2003 vind je op:
www.milieueducatie.be

Daarin ook nog:

juli 2003: Tweede Europees congres voor educatie in botanische tuinen.

augustus 2003: Nacht van de vleermuis *
 Grensparkdag, thema hout en honing.

september 2003: Week van de Vervoering.

6.3 NME-webplatform (links) ⬆

Portaalsite met een ruim aanbod aan internetadressen. De opsplitsing in categorieën maakt zoeken op het web nog eenvoudiger.

www.milieueducatie.be

6.4 Een klik op de cel NME&I

De leden van de Cel NME&I wensen je een loeiende vakantie en nemen je in september opnieuw te grazen.

- De leden van de Cel NME&I, standplaats Brussel

klik hierboven

- *NEC De Vroente, Kalmthout*

klik hierboven

- *NMEC De Helix, Grimminge*

klik hierboven

NME-zine is de tweemaandelijks e-nieuwsbrief van de Cel Natuur- en Milieueducatie en -Informatie (Cel NME&I).

Ministerie van de Vlaamse Gemeenschap, Afdeling Algemeen Milieu- en Natuurbeleid, Cel Natuur- en Milieueducatie en -Informatie, Graaf de Ferrarisgebouw, Koning Albert II-laan 20 bus 8, 1000 Brussel, tel. 02 553 80 71, fax 02 553 80 55,
nme@lin.vlaanderen.be
<http://www.milieueducatie.be>

Kernredactie: Viviane Cleeren, Eric Craenhals, Tim Joye, Ilse Rottiers, Jan Van den Bossche, Hilde Van Lancker, Katrien Van Poeck

Eindredactie: Jan Van den Bossche

Foto's: Tim Joye, Lidia Defossez

Opmaak: Tim Joye

V.U.: J.P. Heirman, directeur-generaal, administratie Milieu-, Natuur-, Land- en Waterbeheer (AMINAL)

- Reactie op dit NME-zine? nme@lin.vlaanderen.be
- Kent u nog andere geïnteresseerden? Stuur hen dit NME-zine.
- Het volgende NME-zine verschijnt **eind september 2003**.

De Cel Natuur- en Milieueducatie en -Informatie

(Cel NME&I) stimuleert netwerkvorming in de natuur - en milieueducatieve sector en sensibiliseert het brede publiek voor actuele milieuproblemen. Ze doet hiervoor beleidsvoorbereidend werk, moedigt wetenschappelijk onderzoek en professionalisering aan en werkt voor doelgroepen vernieuwende educatieve acties, pakketten en publicaties uit.

NME-zine - nr. 3, juli 2003